

**ÚSTŘEDNÍ KONTROLNÍ A ZKUŠEBNÍ
ÚSTAV ZEMĚDĚLSKÝ**

Odbor dovozu a vývozu

**Fytokaranténní požadavky
na dřevěný obalový materiál**

Rizika spojená s pohybem dřevěného obalového materiálu vyrobeného z nezpracovaného dřeva (dále „dřevěné obaly“), jako prokázaným zdrojem zavlékání a šíření mnoha nebezpečných škodlivých organismů, jsou všeobecně známá. Někteří škůdci jako kozlíček *Anoplophora glabripennis*, kůrovci rodu *Scolytidae* a hádátka borovicové *Bursaphelenchus xylophilus*, jsou snadno přepravováni a šíření pomocí napadeného dřevěného obalového materiálu. V případě hádátka borovicového jsou přenašečem tesařici rodu *Monochamus* spp.

V roce 2002 byl přijat v Komisi pro fytosanitární opatření (CPM) FAO, mezinárodní standard pro fytosanitární opatření ISPM 15, který je nyní platný v podobě revidovaného textu z roku 2009 a 2013 pod názvem „Regulace dřevěného obalového materiálu v mezinárodním obchodu“ (dále jen „ISPM 15“). Většina obchodních firem v celosvětovém měřítku musela akceptovat dovozní požadavky jednotlivých zemí, které zohledňují

ustanovení tohoto standardu ISPM 15 na ošetřování a označování obalů vyrobených ze surového dřeva.

Požadavky stanovují, aby byl veškerý dřevěný obalový materiál, jako jsou obalové bedny, bedničky, přepravky, bubny a podobné dřevěné obaly, palety, paletové nástavce, přepravní rámy a podložky, použité k přepravě předmětů všeho druhu, ošetřeny a označeny podle tohoto standardu, včetně dřeva použitého k zaklínění nebo podepření nákladu (pomocné dřevo). Výjimkou je použití dřeva surového o tloušťce do 6 mm a dřeva zpracovaného pomocí lepidla, tepla a tlaku, nebo jejich kombinací (překližka, OSB, dřevovláknité desky atd.). Toto ošetření a označení musí splňovat požadavky zákona č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen

„zákon“), vyhlášky č. 384/2011 Sb., o technických zařízeních a o označování dřevěného obalového materiálu (dále jen „vyhláška“) a ISPM 15.

Tepelné ošetření v souladu s uvedenými požadavky mohou provádět pouze osoby, které jsou pro tuto činnost způsobilé a registrované ÚKZÚZ. Stejně tak je postupováno v případě označování ošetřených dřevěných obalů značkou IPPC. Označení musí být prováděno dle vyhláškou stanoveného vzoru a v souladu s požadavky na čitelnost, nepřenosnost, stálost a provedení (nesmí být napsáno ručně).

Značka nesmí být provedena oranžovou nebo červenou barvou a musí být umístěna na nejméně dvou protilehlých stranách dřevěného obalu. Osoba, které nebyla rozhodnutím ÚKZÚZ značka přidělena, se při provádění označování dopouští přestupku, za který hrozí sankce od 50 do 200 tisíc Kč.

Škodlivé organismy

Opatření kvůli závažným škůdcům lesa a dřeva

K jednomu ze závažných škůdců patří háďátko borovicové *Bursaphelenchus xylophilus* (Steiner et Buhner) Nickle et al. Háďátko borovicové je regulovaným (karanténním) škodlivým organismem, jehož zavlékání a šíření na území EU je zakázáno, pokud se vyskytuje na rostlinách jehličnanů rodů *Abies*, *Cedrus*, *Larix*, *Picea*, *Pinus*, *Pseudotsuga* a *Tsuga* (kromě šišek a osiva) a na dřevu jehličnanů, původem z neevropských zemí.

Ve vyhlášce č. 215/2008 Sb., ve znění pozdějších předpisů, je zařazeno, obdobně jako ve směrnici Rady 2000/29/ES, do přílohy č. 2, části A, oddílu I. Pro dovoz a přemísťování uvedeného materiálu původem z neevropských zemí, v nichž je znám výskyt háďátka, jsou v příloze č. 4 jmenované vyhlášky stanoveny zvláštní požadavky.

Kneevropským zemím se známým výskytem hádátka patří na americkém kontinentu Kanada, USA a Mexiko, v Asii Čína, Tchaj-wan, Korejská republika a Japonsko. Tyto země jsou označeny pro problematiku dovozu dřevěných obalů jako země rizikové.

V roce 1999 bylo hádátka zjištěno i v Evropě, a to v Portugalsku, kde se přes uplatňování eradikačních opatření značně rozšířilo. Evropská komise přijala a postupně zpřísňuje mimořádná opatření kochraně proti zavlékání hádátka z Portugalska na území ostatních členských států EU. Tato opatření jsou stanovena v rozhodnutí Komise 2006/133/ES, ve znění pozdějších předpisů a implementována v „Nařízení ÚKZÚZ o mimořádných rostlinolékařských opatřeních kochraně proti zavlečení a šíření hádátka borovicového z Portugalska“.

Další rozhodnutí Evropské komise 2013/92/EU řeší omezování zavlékání a šíření kozlíčků rodu *Anoplophora spp.* ve dřevěných obalech původem z Číny. Byly vytipovány vybrané komodity, které jsou dováženy na dřevěných obalech, a které jsou kontrolovány při vstupu na území EU, resp. při jejich vykládce v místě určení. Sleduje se u nich výskyt škůdců a známek napadení. Četnost kontrol, na nichž se podílí také Celní správa ČR, se řídí uvedeným rozhodnutím a kapacitou.

Vývozní požadavky

Do zemí mimo Evropskou unii pouze v ošetřených a označených dřevěných obalech

Vývozní fytokaranténní požadavky většiny zemí se zaměřují i na dřevěné obaly, jejich ošetření, označení, případně i k zásilce přiloženým dokumentům, deklarujícím ošetření dle ISPM 15 a v neposlední řadě také na požadavky týkající se odkornění dřevěného obalového materiálu či další specifická opatření.

Pro potřeby českých vývozců ÚKZÚZ spravuje na internetu seznam zemí a jejich dovozních požadavků, týkající se dřevěného obalového materiálu.

V současné době ÚKZÚZ doporučuje vývozcům, aby před použitím dřevěných obalů pro vývoz zboží/zásilek do třetích zemí, byly tyto náležitě ošetřeny některým z technických zařízení registrovaným ÚKZÚZ a označeny, a to i v případech, kdy nejsou dostupné potřebné informace o uvedených dovozních požadavcích dané země.

V každém případě je vhodné komunikovat se zástupcem dovozce/odběratele zásilky vzemi dovozu a získat tak aktuální stav požadavků pro konkrétní zásilku. Vedle ošetření a značení dřevěných obalů, některé země vyžadují vystavení rostlinolékařského osvědčení (Phytosanitary certificate) pro zásilku zboží využívající k přepravě dřevěné obaly. Aktuální stav tohoto požadavku vám sdělí zaměstnanci ÚKZÚZ – Odbor dovozu a vývozu (odv@ukzuz.cz).

Doporučením ÚKZÚZ je odběr ošetřených a označených dřevěných obalů pouze od osob zapsaných v rejstříku provozovatelů sušáren a nebo výrobců dřevěného obalového materiálu. Předejde se tak případným problémům s použitím dřevěných obalů neoprávněně označených. Je vhodné provádět důkladnou přejímku odebíraných ošetřených dřevěných obalů, pokud jde o kvalitu označení IPPC značkou, ale i kvalitu vlastního zpracování. Je-li dřevěný obal vyroben z nekvalitního dřeva (známky přítomnosti škůdců, zbytky kůry) nebo označení je provedeno nekvalitně (nečitelně, jinak než je uvedeno ve vzoru), jsou takové zásilky předmětem nařízení opatření nebo jsou reexportovány zpět do země vývozu na náklady vývozce.

Dovozní požadavky

Do země Evropské unie je dovoz zboží v dřevěných obalech regulován!

Obdobná opatření vůči pohybu zboží na dřevěných obalech přijala také Evropská unie (EU), pokud jde o dovoz ze třetích zemí. Již v roce 2005 vstoupily v platnost nové fyto-sanitární požadavky Evropské unie na dovoz dřevěných obalů původem ze třetích zemí (s výjimkou Švýcarska), platné od 1. března 2005. **Od 1. ledna 2008 musejí být všechny dřevěné obaly dovážené na území EU označeny kompletní značkou a zcela splňovat podmínky ISPM č. 15.**

Totéž platí také pro pomocné a prokladové dřevo. Požadavky, mimo jiné na dovoz dřeva a dřevěných obalů jsou uvedeny ve směrnici Rady 2000/29/ES, ve znění pozdějších předpisů.

V české legislativě jsou tyto požadavky zakotveny ve vyhlášce č. 215/2008 Sb., ve znění pozdějších předpisů (příloha 4 část A oddíl I. body 2). Protože dochází v této oblasti ke změnám předpisů **je vhodné sledovat aktuální českou fyto-sanitární legislativu.**

Kontrola ÚKZÚZ

Vzhledem ke skutečnosti, že v úvodu jmenovaní škůdci jsou opakovaně zjišťováni v dřevěných obalech při dovozech zboží do EU, byla přijata legislativní opatření, jejichž cílem je snížit riziko zavlékání a šíření těchto škodlivých organismů v EU na minimum.

ÚKZÚZ provádí namátkové kontroly, zda dovážené dřevěné obaly splňují stanovené fyto-sanitární požadavky. Kontroly jsou jednak prováděny ve vstupních místech, tj. v rámci České republiky (ČR) na letištích, dále v celních skladech na území ČR nebo přímo u dovozců (sklady, překladiště, výroba). Každoročně je v rámci provádění kontrol zjištěno několik desítek závadných zásilek, včetně zjištění živých škodlivých organismů.

Vpřípadě, že je k takové kontrole přistoupeno ještě před vyclením zásilky, tak Celní úřad rozhodne o propuštění dosud nevyclené zásilky do určitého celního režimu až na základě výsledku kontroly ÚKZÚZ. Kontroly rovněž provádí ÚKZÚZ namátkově i po vyclení zásilky, kde se zaměřuje na obaly původem z rizikových zemí, ale také Portugalska a Španělska. Dovozce není povinen jednotlivé zásilky předkládat ÚKZÚZ k provedení kontroly, je však povinen provedení této kontroly umožnit.

Dřevěné obaly v zásilkách, které nejsou označené anebo jeví známky napadení škůdci, nelze propustit k jejich volnému oběhu na území EU. V takových případech je přístupováno k opatřením zabráňujícím případnému šíření škodlivých organismů z dřevěných obalů. Tato opatření představují nejčastěji zničení spálením po vybalení zboží.

Postup ÚKZÚZ při zadržení zásilky nesplňující stanovené fytokaranténní požadavky

Neoznačené, a nebo v horším případě škůdci napadené dřevěné obaly v dovážených zásilkách **nelze** propustit k jejich volnému oběhu na území EU. Obdobně platí, že pokud jsou zjištěny závady při dozorových kontrolách (náhodné kontroly), **nelze** obaly dále využívat pro přepravu zboží. Inspektor v takových případech na místě vydá opatření, která vychází ze zjištěné situace. Ve většině případů je nařizováno oddělené uskladnění a likvidace spálením ve stanoveném termínu. V menší míře je nařizováno ošetření v souladu s ISPM č. 15. Spálení obalů je zvoleno jako nejvhodnější opatření, které je dostupné a snadno proveditelné, zajišťuje dokonalou likvidaci případného skrytého napadení škodlivými organismy a nepředstavuje vysoké finanční náklady. Náklady na nařízená opatření

nese kontrolovaná osoba. Vyhnout se potížím spojeným s likvidací neoznačených či napadených dřevěných obalů lze nejlépe prevencí – tedy upozorněním obchodních partnerů (dodavatelů) ve vyvážejících zemích před nakládkou zboží, že dřevěné obaly použité k přepravě zboží musejí být odpovídajícím způsobem ošetřeny a označeny.

KONTAKT:

Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský

Odbor dovozu a vývozu

Zemědělská 1a

613 00 Brno

Tel.: (+420) 545 110 490

odv@ukzuz.cz, ISPM15@ukzuz.cz

**Informace lze získat prostřednictvím
webových stránek www.ukzuz.cz**

Text: Petr Harašta, Vladislav Rašovský, ÚKZÚZ

Fotografie: ÚKZÚZ, Odbor dovozu a vývozu

